Baigus žvalgomuosius tyrinėjimus ištirta apie 80 kv. m. Plotuose ir atsitiktinai surinkta apie 30 gana stambių keramikos šukių, 23 nemaži gargažių gabalai bei didelis kiekis tinko ir degtos molio masės.

Nekelia abejonių, kad šioje vietoje pirmaisiais metais po Kr., šalia Jūros upės, ant nemažos kalvelės gyvavo senoji gyvenvietė. Archeologijos paminklų topografija rodo, kad dauguma gyvenviečių buvo kuriamos pakilesnėse vietose, šalia vandens telkinių, kur paprastai yra strategiškai geros bei patogios žemdirbystei vietos. Šiuo metų dar nenustatytas tikrasis apgyventos teritorijos dydis. Apytikriai galima teigti, jog gyvenvietės plotas buvęs apie 4000 kv. m. Tačiau didesnė teritorijos dalis suardyta.

Rasa Banytė, Vladas Žulkus

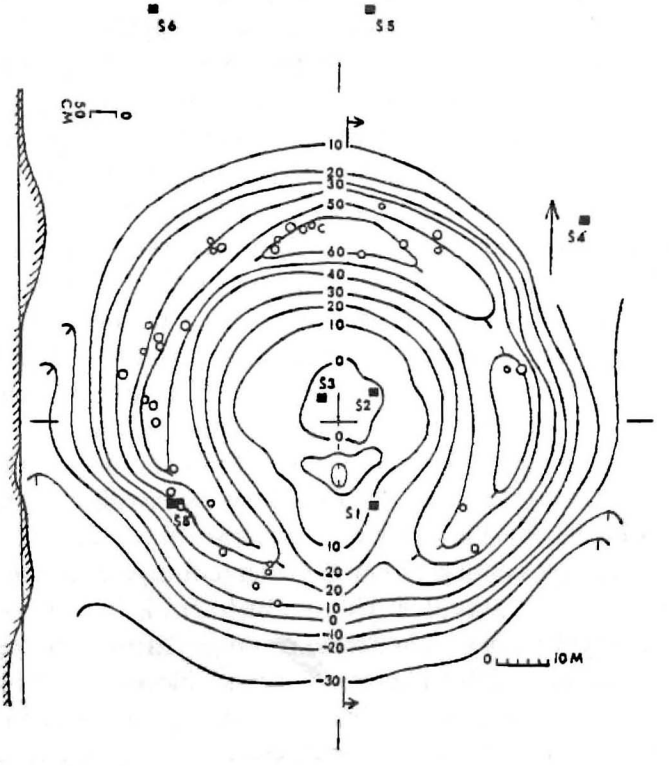
Jakų, Klaipėdos raj., pylimų žvalgomieji archeologiniai kasinėjimai

1993 m. kovo 24 d. kraštotyrininkas V. Tamošiūnas, kartu su Klaipėdos Kultūros paveldo inspekcijos darbuotojais apžiūrėjo senovinius pylimus, esančius į Š nuo Jakų (buvusio Klausmuhlen kaimo) ir į P-PV nuo buvusio Lėlių dvaro, lygiame dirbamame lauke. Jie buvo pažymėti sename žemėlapyje (Konigliche. Preussische. Landesaufnahme 1910. Herausgeben 1912, Kreis Memel, Plicken) dvigubu apskritimu su pavadinimu "Alte Schanze" (seni pylimai). Remiantis šiais duomenimis, kraštotyrininkas V. Tamošiūnas, žvalgydamas gana pasikeitusią vietovę, pylimus atrado antrą kartą. Apžiūros metu, pylimų aplinkoje rasta 11 lipdytų puodų šukių, 7 apdegusio molio tinko fragmentai, šlako gabalėlis.

Minėtos šukės buvo smulkios. Jos lygiu paviršiumi, pilkšvos spalvos, kai kurios - rusvos. Molio masėje pastebimos grūsto granito priemaišos. Remiantis šiais negausiais radiniais nustatyta, jog pylimai yra archeologijos paminklas. 1993 m. spalio mėn. norint tiksliau nustatyti paminklo ribas ir vertę MLM LKP MC užsakymu atliko žvalgomuosius archeologinius kasinėjimus Jakų pylimų teritorijoje.

Lygiame terene pylimai yra sunkiai pastebimi, tik pakilesnėse vietose kur-ne-kur kyšo akmenų viršūnės. Vieni akmenys yra žmogaus galvos dydžio, kiti - didesni. Žvalgomųjų kasinėjimų metu buvo padaryta toponuotrauka (4 pav.). Išskleisti Š-P kryptimi pylimėliai sudaro simetrišką, apie lO5 m skersmens pakilimą. Šiuo metu aikštelė vidurys yra apie 45 m skersmens. Pylimo viršus virš tereno iškilęs iki 6O cm. Jį ženklina ir dabar dar matomi akmenys. Jie pastebėti aukščiausiose vietose ir sudaro apie 7O m skersmens ratą. Pylimėlio viršuje metalo detektoriumi kai kur buvo užfiksuotas ryškios magnetinio lauko anomalijos. Vienoje tokioje vietoje, šurfe Nr. 8 aptiktas didžiulis akmuo. Plane matyti, kad aukščiausios vietos, kur buvo ir daugiau akmenų, yra tiksliai Š, V ir R pusėse. P pusėje pylimėlis baigiasi, jame nėra ir kyšančių iš žemės akmenų. Nuolaidėjantis reljefas aiškiai rodo P pusėje buvus įėjimą į rato vidurį. Viduryje, priešais įėjimą, beveik apskritimo centre, yra nedidelė įduba - gal vienalaikės pylimams, o gal ir vėlesnės duobės pėdsakai. P pusėje, ties pylimų įėjimu, išorėje dar ir dabar terenas yra žemesnis - galimas daiktas ten būta kelio. Griovių pėdsakų pylimų išorėje nepastebėta.

Tyrinėjimų metu iškastas 19,25 kv. m plotas. Keturi šurfai (Nr. l-3, 8) ištirti pylimo vidinėje dalyje, kiti (Nr. 4, 5, 6, 7) - už pylimo R, Š ir V ribų. Pastarieji šurfai kasti lO-45 m atstumu nuo spėjamo išorinio pylimo krašto.

4 pav. Jakų, Klaipėdos raj. pylimų planas

Šurfuose Nr. 4, 5, 6, 7 kultūrinio sluoksnio ar kokių kitų archeologinio paminklo požymių nepastebėta. Šurfai 1, 2, 3 kasti pylimu apjuosto rato viduryje. Šurfo Nr. 1 PV kampas nutolęs nuo sąlyginio pylimų vidinės dalies centro (žr. brėžinį) į PR 16, 5 m atstumu. Šurfai tarpusavyje orientuoti Š-P, V-R kryptimis. Viršutinis sluoksnis buvo tamsesnis nei pylimų išorinėje dalyje iškastose šurfuose, jame pastebėta pavienių smulkių degėsių. Kultūrinis sluoksnis šurfuose Nr. 1, 2, 3 neišlikęs, jų įžemyje pastebėtos nedidelės stulpavietės. Vienose iš jų išryškėjo keturkampių kuoliukų žymės (12x10 cm, 12x12 cm dydžio). Kitose stulpavietėse išryškėjo pusapvalių ir apvalių stulpelių žymės (14-16 cm skersmens). Šurfuose Nr. 2 ir Nr. 3 į apvalių stulpelių duobes, kurios plane yra 20x30 cm dydžio, buvo primesta nedidelių akmenų. Atidengtų stulpelių žymės siekė 0,80 - 0,95 m gylį nuo dabartinio žemės paviršiaus. Šurfe Nr. 1, įžeminiame priemolyje, nežymiai išryškėjo molingas 20-25 cm gylio, 40-60 cm pločio griovelis su pavieniais 20x15x15 cm, 15x10x10 cm dydžio akmenimis. Griovelis driekėsi ŠV-PR kryptimi. Šurfuose Nr. 1, 2, 3 keramikos nerasta, išskyrus apdegusio molio fragmentus prie stulpaviečių.

Šurfas Nr. 8 kastas 36 m į V nuo šurfo Nr. 1. Jis buvo orientuotas V-R kryptimi ir iš dalies kirto pylimą vakarinėje pusėje. Šurfe atidengtas didelis 1,20x1,20x0,70 cm dydžio akmuo, kurio viršūnė beveik kyšojo žemės paviršiuje. Į R nuo šio akmens, 0,50-0,85 cm gylyje, gulėjo keletas paskirų įvairaus dydžio akmenų. Jie buvo juosvų žemių, iš esmės nesiskiriančių nuo paviršinių žemių, sluoksnyje. Jame pastebėti pavieniai degėsiukai. Įžemis R šurfo gale pasiektas 0,95 m gylyje. V didžiojo akmens pusėje, 0,50-0,65 m gylyje, rastas 0,70-0,80 m pločio skaldytų akmenų grindinėlis, netvarkingai sudėtas dviem aukštais. Grindinėlis kerta šurfą ŠR-PV kryptimi. Šio grindinio lygyje, nuo

O,6O m gylio, šurfo V dalyje, išryškėjo lO cm storio kultūrinis sluoksnis, išsiskyręs tarp rudesnių paviršinių žemių sluoksnio ir rudo priemolio-įžemio. Didysis akmuo, kaip ir kiti mažesni, yra atgabentas į šią vietą - tai rodo tamsių žemių sluoksnis tarp jo pagrindo ir įžemio. Radinių, išskyrus apdegusio molio fragmentėlius, šurfe nerasta.

Apibendrinant reikia pažymėti, jog, nors pylimų teritorijoje geriau išlikusio kultūrinio sluoksnio nerasta, tačiau pylimų vidinėje dalyje aptiktos stulpavietės, stambūs akmenys pylimo vietoje rodo, kad šis paminklas priskirtinas archeologinių paminklų grupei. Jo vertę ir chronologiją tiksliau nustatyti bus galima tik atlikus išsamesnius stacionarius tyrinėjimus.

Jonas Genys

Tyrinėjimai Žardės gyvenvietėje

1993 metais buvo pratęsti Žardės V gyvenvietės, Klaipėdos raj., tyrinėjimai. Iš viso ištirtas 7O kv. m plotas. Kultūrinio sluoksnio storis siekė iki l,7 m. Plotas Nr. l ištirtas P gyvenvietės gale, arčiau Smeltelės senosios vagos. Plote išskirti keturi horizontai. Horizontas I - tai XVII a. sluoksnis su tvorų stulpaviečių pėdsakais. Stulpavietės koncentravosi dviejose vietose. Stačiakampės formos aptiktos ŠV ploto kampe. Jos nuo l4x14 iki 24x24 cm dydžio. Kita stulpaviečių grupė buvo ploto viduryje. Tai apskritos nuo 9 iki l3 cm skersmens dėmės. Ryškesnės sistemos tarp šių stulpaviečių grupių nėra.

Horizontas II - tai ištisinis perdegusių akmenų sluoksnis. Akmenys išskleisti beveik visame plote. Degėsiai koncentruojasi